

demeter

Barstens-
vol leven

KIES VOOR DE LANDBOUW VAN DE TOEKOMST

Demeter is het kwaliteitskeurmerk voor
biodynamische landbouw en voeding

BIODYNAMISCH SINDS 1924

Er zit een godin in de biodynamische producten van Demeter

Demeter is de naam van de Griekse godin van het graan, de landbouw en de gewassen. Of: groei en vruchtbaarheid. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Demeter de naam werd van het internationale biodynamische keurmerk.

Demeter is al sinds 1928 – vier jaar na het ontstaan van de biodynamische landbouw – het kwaliteitskeurmerk voor biodynamische landbouw en voeding. Demeter onderscheidde zich als keurmerk van meet af aan door de aandacht te richten op de zorg voor de aarde, het welzijn van de mens in verbinding met de boerderij, met liefde en respect als basis. De biodynamische landbouw beschouwt het als zijn opdracht om de aarde gezond en op een verantwoorde manier over te dragen aan volgende generaties.

Alle producten met een Demeter-keurmerk voldoen aan de normen voor biologische landbouw, zoals die binnen de Europese wetgeving zijn vastgelegd. Daar bovenop voldoen biodynamische boeren en boerinnen aan de internationale Demeter-normen en -richtlijnen. Stichting Demeter is houder van het Demeter-keurmerk voor Nederland en Vlaanderen.

Vandaag vind je verspreid over Vlaanderen verschillende biologische winkels, een aantal boerderijen en/of webshops waar een mooi aanbod aan Demeter-producten te koop is.

Ruben Segers van de Kollebloem: "Met de keuze voor Demeter kwaliteit, kies je voor een levende, herstellende en vitale landbouw."

‘Ik zoek altijd een diepe verbinding met wat ik doe’

“Bloemen zijn de voeding voor onze ziel. Ik denk dat we die schoonheid, net zoals muziek of kunst, nodig hebben. Ik zoek altijd een diepe verbinding met wat ik doe, met heel mijn hart en gevoel. Misschien is het daarom dat toen de biodynamische landbouw op mijn pad kwam, ik me daar ook helemaal voor open kon stellen. Ons bedrijf wordt stapje voor stapje biodynamischer. Voor mij is het werken met preparaten zoals het uitvoeren van rituelen. Ik sta bij zo’n ritueel even stil bij wat we aan het doen zijn, om verbinding te maken met de grond, de planten, de dieren.”

LIES COUCKUYT, FLEUR-COULEUR

JAN VANHUYSE, WASSENDE MAAN:

Een levende bodem is de basis voor weelderige oogsten

Als sinds 1979 huldigt De Wassende Maan de principes van de biodynamische landbouw. De boerderij is in Vlaanderen een van de biodynamische landbouw pioniers, een inspiratie voor jonge generaties biodynamische boeren en boerinnen.

“De biologische landbouw weert kunstmest en insecticiden; dat is een goede zaak, maar is té beperkend. Biodynamisch gaat verder en is mooi ingebed in een groter ethisch-filosofisch kader, waar de mens en zijn

Biodynamische landbouw en energie

Op diverse biodynamische bedrijven worden alternatieven gezocht voor het gebruik van fossiele brandstoffen. Naast windmolens en zonnepanelen die steeds meer bedrijven gebruiken voor energieopwekking, wordt er vooral ingezet op het besparen van voedselkilometers. Biodynamische boeren en boerinnen verkopen hun producten het liefst lokaal en regionaal.

Een belangrijke bezuiniging op het gebruik van fossiele brandstoffen is dat Demeter bedrijven geen kunstmest en chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen gebruiken. Vooral voor de productie van kunstmest is veel aardgas nodig.

verbinding tot de boerderij centraal staat,” vertelt Jan Vanhuyse, coördinator van de boerderij.

“Dat lukt de ene keer beter dan de andere, maar natuurlijke processen laten zich niet in een mal duwen. Het is net de dynamiek die de natuur bepaalt die zo boeiend is. Wat mij enorm fascineert en waar biodynamische boerderijen zoveel aandacht aan besteden, is de zorg voor de bodem, meer specifiek voor die laag waar alle bodemleven gedijt. Een levende bodem is de basis voor weelderige oogsten. Het is één van de Demeter-fundamenten. Dat is de reden waarop biodynamische boeren en boerinnen terughoudend zijn met ploegen.

Het bodemleven moet de kans krijgen om zich in harmonie met de elementen en natuurlijke processen te ontwikkelen. Rust maakt daar een wezenlijk deel van uit. 30% van onze akkers liggen nu te rusten. Economisch en bedrijfsmatig gezien is dat heel vreemd, want het land brengt niets op. Terwijl het op lange termijn net wél belangrijk is. Zorgen voor de bodem betekent dus ook: de bodem gewoon laten slapen, rusten. Ik beschouw BD-landbouw als een integraal project waarin het welzijn van de mens helemaal opgenomen wordt in het beheer van de boerderij. De boerderij als levend organisme waar de open dialoog voor verbinding zorgt.” ■

LEVENDE BODEM

Voor mens en planeet

Gezonde, levenskrachtige voeding heeft een basis: een vruchtbare aarde. Dagelijks verdwijnen wereldwijd per minuut 30 voetbalvelden vruchtbare landbouwgrond door erosie en overbemesting. Hiermee ondergraven we de basis van ons bestaan.

Biodynamisch werkende boeren en boerinnen verzorgen de bodem door zuinig om te gaan met meststoffen - wij hanteren de strengste normen voor mestgebruik - en door de bodem en gewassen te verrijken met natuurlijke biodynamische preparaten. Zo werken wij aan evenwichtige groei en een levende bodem. We voeden de bodem met vooral vaste dierlijke mest en compost, zodat de bodem de plant kan voeden. De positieve effecten hiervan zijn in langjarige praktijkproeven aangetoond. Wij geven de bodems voldoende rust om te herstellen, aansluitend op het ritme van de natuur.

INSECTENLEVEN

Door geen chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen te gebruiken - Demeter hanteert de strengste normen wat betreft gewasbeschermingsmiddelen - dragen onze boeren en boerinnen bij aan het schoonhouden van ons drinkwater. Dit kan dankzij de optimale bodemverzorging, wat onze biodynamische gewassen minder gevoelig maakt voor ziekten en plagen. In onze bodems leven tal van wormen en insecten die weer als voeding dienen voor de vogels.

Een levende bodem kan bij weersextremen beter water vasthouden (bij aanhoudende droogte) maar ook afvoeren (in geval van extreme regenval) én tegelijk koolstof opslaan. **Zo draagt ons bodembeheer bij aan de vermindering van onze klimaatproblemen.** Biodynamische landbouw zorgt voor een rijk bodemleven als basis voor volwaardige kwaliteit van voeding, barstensvol leven. Ook in de toekomst. ■

Gezonde
producten
komen voort
uit een gezond
landbouw-
systeem

EEN DEMETER-LABEL GEEFT GARANTIE AAN DE KLANT

Toen Annie en Jacques in 2010 hun dromen volgden en Wijngoed De Vallei met 1200 stokken op een halve hectare begonnen, raakten ze al snel uitgekeken op de gangbare manier van wijn verbouwen. “We hebben toen radicaal gekozen om over te schakelen naar biologisch telen. Het was dat of stoppen. Toen we kennismaakten met de biodynamische landbouw, waren we zo geraakt door deze manier van kijken, dat we meteen besloten om in Frankrijk de kneepjes van het vak te leren. We bezochten verschillende biodynamische wijnbouwers. Wij wilden het ook op die manier aanpakken. Een Demeter-label geeft toch een garantie, vinden wij. Klanten weten dat ze een wijn in handen krijgen die pesticide-vrij is. Voor ons betekent het zeker een meerwaarde, omdat niet iedereen zomaar een Demeter-certificaat krijgt.”

ANNIE EN JACQUES, WIJNGOED DE VALLEI

“Grond, veestapel, het zaad, de mensen ... het vormt een eenheid, verbonden door de composthoop, waar koemest, plantenafval, houtsnippers, menselijke arbeid en aandacht samenkomen. En van daaruit ontstaat nieuw leven dat weer over het bedrijf verspreid wordt. Dat is een heel mooie en inspirerende cyclus.”

ARNE VASTERSHAEGHE,
DE ZONNEKOUTER

“Ik huldig het principe ‘je bent wat je eet’. Goed voedsel heeft een rechtstreeks gevolg op je lichaam en geest. Op voeding mag je dus eigenlijk niet besparen. Biodynamisch geteelde groenten zijn duurder, dat is waar, maar je haalt wel kwaliteit in huis.”

JOHAN EN MATTIAS PLAETEVOET,
DE BLAUWE SPIE

BIODIVERSITEIT

Voor een gevarieerd landschap

Ons leven op aarde is gebaseerd op een samenspel tussen ontelbare micro-organismen, insecten en insectenetende dieren waaronder vogels. Er is een directe relatie tussen het gebruik van kunstmest, van chemisch synthetische bestrijdingsmiddelen (waaronder de uiterst giftige neonicotinoïden), en het verdwijnen van de biodiversiteit, waaronder de uitstervende bijen die voor de bestuiving van onze gewassen zorgen. Dat vormt een directe bedreiging voor onze voedselvoorziening.

Bij biodynamisch werkende boeren en boerinnen geen eenzijdig landschap van monoculturen met chemisch-synthetische middelen. Onze boeren en boerinnen zorgen voor een levend, afwisselend landschap - met een verplichting van 10%

biodiversiteit van het areaal - met bloemen en kruiden langs de akkers. Steeds meer boeren en boerinnen houden ook bijen. Dit alles zorgt voor kwetterende vogels en zoemende insecten. Wij laten zien dat we zonder milieubelastende chemische stoffen en bewerkingen kunnen. Wij telen ons veevoer voor het grootste deel zelf om ontbossing van grote gebieden elders op de wereld te voorkomen.

Biodynamische boeren zien hun bedrijf als een levend organisme, waarbij ze zo weinig mogelijk input van buiten willen hebben. Daarom is duurzaamheid bij ons geen hype, maar diep geworteld in ons DNA. Het Demeter-logo staat hiervoor garant. Kies je voor Demeter, dan kies je voor een gevarieerd landschap. Zo draag je bij aan de vitaliteit van jezelf en je omgeving. Voor nu én later. ■

DIERENWELZIJN

Dieren verzorgen naar hun aard

De gerichtheid op een zo hoog mogelijke productie en zo laag mogelijke prijzen heeft een sector gebaard: de intensieve dierhouderij waarvan de uitwassen steeds zichtbaarder zijn geworden: megastallen, fijnstof, mestoverschotten, dierziekten op een schaal die hele gemeenschappen ontwrichten. Een ontwikkeling die ten koste gaat van mens, dier en milieu, hier en in de landen waar op grote schaal veevoer wordt verbouwd voor onze dierhouderij ten koste van de natuur en lokale voedselvoorziening.

Voor onze biodynamische boeren en boerinnen staan dieren in dienst van de akkerbouw en ondersteunen de bodemontwikkeling, of ze staan op gronden waar akkerbouw niet mogelijk is. Er is respect voor de aard en eigenheid van elk dier. Daar passen geen megastallen met extreme vleesrassen bij of zoveel mogelijk melk uit een koe halen. Wel een koppel dieren in overeenstemming met de eigen beschikbare voederoppervlakte, soms uitgebreid met een te begrazen aangrenzend natuurgebied. Dat maakt het gebruik van krachtvoer en antibiotica nagenoeg overbodig.

Onze dieren krijgen 100% biologische voeding en de boeren verminken hen niet: bij ons koeien en geiten mét hoorns, varkens mét staart en kippen mét snavel. Wij verzorgen hen via een diervriendelijk leven - qua dierenwelzijn gaan Demeter-normen verder dan bio - met een optimaal verblijf met biologisch stro. Weidegang is verplicht en bij de kippen zorgen de aanwezige hanen dat zij zich veilig voelen. De gezonde mest van eigen dieren of van een biodynamische boer(in) in de buurt gebruiken we op onze akkers.

Een ontwikkelingsvraagstuk waar binnen de biodynamische landbouw aan wordt gewerkt is om ook alle mannelijke dieren tot volwassenheid te laten komen. Maar daar hebben we de afzetkanalen en jou als consument de komende jaren hard bij nodig. Dat geldt ook voor kalfjes bij de koe, waar veel van onze boeren wel mee experimenteren, maar waar we –nog– niet tot een voor iedereen geldende norm zijn gekomen. Bij ons staat alles met elkaar in verbinding, als één groot voedselweb. Een gezonde bodem, geeft gezond voedsel aan gezonde dieren die zorgen voor de beste kwaliteit voedsel. ■

Kies je voor een
dieet met dierlijke
eiwitten, kies dan
voor Demeter
kwaliteit.

VARKENS HEBBEN EEN MODDERPOEL

“Varkens zijn hele intelligente en dankbare dieren. Daarnaast zijn het ideale afvalverwerkers in onze kringlooplandbouw: ze eten alle restjes op en brengen het via hun waardevolle mest terug in de kringloop. Wij laten de varkens vrij buiten lopen omdat dan al hun zintuigen worden aangesproken en ze zo hun eigenheid het beste kunnen botvieren. In de zomer hebben ze een verkoelende modderpoel en ‘s winters een warm bed van stro. Diervriendelijkheid staat dus voorop.”

DIRK GOVAERTS, WIDAR

KOEIEN MET HOORNS Demeter boeren en boerinnen kiezen ervoor om koeien hun hoorns te laten houden. Niet alleen omdat dit bij de koe hoort, maar ook omdat het een orgaan is (als de koe wordt onthoord, sijpelt daar bloed uit) met holtes die verbonden zijn met de neusholtes en een rol spelen bij reuk en stofwisseling. Ook onttrekt de koe bij zwangerschappen mineralen uit de hoorns die anders uit de klauwen komen, waardoor gehoornde koeien minder klauwproblemen hebben.

VITALE VOEDING

Voor lichaam en geest

Het eten van sterk bewerkt fabrieks-voedsel komt in een steeds negatiever daglicht te staan als veroorzaker van tal van welvaartsziekten. Juist onbewerkt, vers voedsel gekweekt in levende bodems zou de basis van ons voedselpatroon moeten vormen, levensmiddelen in de letterlijke betekenis van het woord. Bij Demeter staat het stimuleren van het 'levende', beginnend bij het bodemleven, centraal bij het produceren van voedsel. Van een gezond microbiom (het totaal aan microben) in de bodem, via de planten en dieren naar een gezond microbiom van de mens.

Met zo mogelijk zaadvaste rassen en vrij van genetische modificatie krijgen planten de tijd om zich in de volle grond rustig te ontwikkelen in plaats van te worden opgejaagd met kunstmest. Zo krijgen de planten de beschikking over een rijk pallet aan belangrijke nutriënten.

Producten met het Demeter-keurmerk hebben ook na de oogst geen of zo min mogelijk bewerkingen ondergaan. Zo wordt onze melk niet gehomogeniseerd (waardoor de vetstructuur in tact blijft). Voor de bereiding van andere producten zijn alleen kruiden, specerijen en pure extracten toegestaan. Hiermee zorgt Demeter voor pure, volwaardige voeding voor onze lichamelijke en geestelijke gezondheid.

KOMKOMMERS VOL LEVENSKRACHT

Neem een gangbare en biodynamische komkommer. Snijd ze in schijfjes, wikkel ze in de oorspronkelijke vorm in folie en bewaar ze 16 dagen in een broedstovf bij 18°C. Deze proef deden Petra Essink en Paul Doesburg, auteurs van het boek 'Barstenvol leven'. Het resultaat? **De gangbare komkommer was rot en de biodynamische weer aan elkaar gegroeid.** ■

Gangbaar geteelde komkommer na 16 dagen

Biodynamisch geteelde komkommer na 16 dagen

WIJ GELOVEN HEEL STERK IN DIVERSITEIT

“Voor ons gaat biodynamische landbouw om een innigere omgang en communicatie met bodem, plant, dier, mens, omgeving en landschap. Steeds vanuit de insteek: wat heeft deze plek nodig? Wij geloven heel sterk in diversiteit, in de waarden die Demeter vooropstelt. Het keurmerk geeft ons niet meteen een economische meerwaarde, maar geeft ons wel de mogelijkheid om op een positieve manier te tonen dat er waardevolle alternatieven bestaan voor de gangbare landbouwpraktijken. We willen het tonen met onze bloemen, meer dan het te benoemen. Ik geloof er stiekem in dat de liefdevolle energie die wij in de teelt steken een rechtstreekse invloed heeft op de mensen die de bloemen kopen. Dat en de helende factor van de natuur.”

ROSETTE HENDRIX VAN BIODYNAMISCH BLOEMENTEELTBEDRIJF
VELDKLEUR

BIODYNAMISCHE VOEDING VERBINDT ONS MET DE KOSMOS

“Biodynamische landbouw is voor mij zoveel meer dan biologische landbouw. Het ‘dynamische’ staat gelijk aan het verlevendigen van voeding en de levenskrachten die erin verscholen zitten. Tegenwoordig wordt er enkel naar de fysieke inhoudsstoffen gekeken: welke vitamines, mineralen en spoorelementen zijn aanwezig? Over de energie of levenskrachten wordt nauwelijks gesproken. We kennen de invloed van de maan op aarde, zoals het spel van eb en vloed. Maar natuurlijk hebben ook de andere planeten een invloed op ons. Dankzij de preparaten wordt de akker of moestuin ontvankelijk gemaakt voor de kosmische inwerking. Je kan het vergelijken met de radio die je op de gewenste frequentie afstemt. Ook de aandacht voor zaadvaste rassen vind ik belangrijk. Een plant die op zichzelf leven kan voortbrengen, is zo belangrijk voor het energie- of levenslichaam van de mens. Leven stimuleert het leven!”

SIGRID DEWAELE VAN KOOKSCHOOL DE NATUURKEUKEN 13

Demeter normen

De kernwaarden van Demeter - *bovenop de biologische regelgeving zoals het verbod op het gebruik van kunstmest en van chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen* - komen tot uiting in onder andere de volgende normen:

LEVENDE BODEM

- Bemesting gericht op bodemvoeding i.p.v. plantenvoeding (max. 112 kg N/ha)
- Verbod op stomen van de grond
- Alleen biologische of Demeter mest

LEVENSKRACHT

- Toepassing van BD-preparaten
- 100% biologisch voer en gebruik van biologisch stro
- Bedrijfseigen voer en melk
- Bedrijfseigen mest of door samenwerking met biologisch of BD partnerbedrijf
- GGO-vrij

BIODIVERSITEIT

- Minimaal 10% biodiversiteit
- Ruime vruchtwisseling en toepassing van groenbemesting

DIERENWELZIJN

- Verplichte weidegang voor alle dieren
- Verbod op onthoornen van of bij de koeien en geiten en het knippen van snavels en staarten
- Verbod op extreme vleesrassen
- Verbod op reproductie via embryotransplantatie
- Minimaal 2 hanen per 100 hennen
- Max. 5 leghennen per m² en 4m² buitenuitloop per kip
- Stallen met ruimte, licht en goede ventilatie

VOEDSELKwaliteit

- Melk mag niet worden gehomogeniseerd
- Alleen kruiden, specerijen en pure extracten zijn toegestaan
- Conservering op basis van nitriet, citroenzuur en ascorbinezuur zijn niet toegestaan

Het Demeter-keurmerk werd in een onafhankelijk onderzoek van Milieu Centraal in Nederland verkozen als topkeurmerk vanwege onderscheidende normen en onafhankelijke inspecties. WWW.DEMETER.BE

“Een biodynamische boer werkt het hele jaar aan de gezondheid van zijn bodem en gewassen, preparaten zijn daar een onderdeel van. Zij vitaliseren de minerale aarde en dragen bij aan de individualisatie van het landbouwbedrijf.”

ANTOINE DE PAEPE VAN
BIODYNAMISCHE BOERDERIJ
DE KOLLEBLOEM

Stichting Demeter is verantwoordelijk voor de voorlichting over het Demeter keurmerk en de certificering, uitgifte en borging van het keurmerk in Nederland en Vlaanderen.

Colofon

Tekst: Bert van Ruitenbeek, Sven De Potter
Redactie: Ruben Segers, Annelijn Steenbruggen
Fotografie: Tini Cleemput
Opmaak: Wunderwald
Drukwerk: Buro Laga
© Stichting Demeter

demeter

you will grow

BOER ARNE
*De Zonnekouter,
Machelen-aan-de-Leie*

EET MEER VITALITEIT

'You Will Grow' is het motto van de internationale Demeter campagne. Met een keuze voor Demeter producten ondersteun je je persoonlijke groei en vitaliteit; de groei van een daadwerkelijk duurzame landbouw en van een beweging van boeren en burgers die zorg willen dragen voor onze toekomst.

Demeter is het kwaliteitskeurmerk voor biodynamische landbouw en voeding
www.demeter.be